

Isostoiminnan linjauksia: **SOPIVAN KOKOINEN ISO**

Isoskoulutuksesta isostoimintaan

Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelman luonnollista jatkoa
Isostoiminnan peruskäsitteet
Isostoiminnan teologiset perusteet

Isosen tehtävät

Nuorenpien tukemista ja rinnalla kulkemista
Yleisaskareita ja ryhmätoimintaa
Hartauselämää ja vapaa-ajan ohjaamista
Tuntosarvina olemista
Tiimin jäsenenä ja kuitenkin ohjattavana
Tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kulut

Isostoiminnan toteutus

Tavoitteet ja sisältö
Isoskoulutuksen rakenne
Isostoiminnan toteuttajat
Isostoiminta nuorisotyön osana

Isostoiminnan arvomaailma

Isosvalintojen avoimuus ja oikeudenmukaisuus
Välttämisen arvoisia isosrakenteen vinoumia

Armoa ja sakramentaalista todellisuutta

Isoskoulutuksesta isostoimintaan

Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelman luonnollista jatkoa

Isostoimintaa voidaan kutsua kirkkomme viime vuosikymmenten merkittävimmäksi maallikkoliikkeeksi. Vuosittain isosena toimii yli 13 000 nuorta ja isoskoulutukseen osallistujia on selvästi yli 20 000. Julkisuudessa isostoiminta on kuitenkin jäänyt suhteellisen vähälle huomiolle. Siihen ei liity sensaatioita, ja siihen osallistuu aikuisten sijasta nuoria ihmisiä.

Rippikoulun tavoin myös isostoiminnasta on tullut nuorisokulttuuria ja tavallisten suomalaisnuorten elämää. Osa rippikoulun suosioista selittyy sillä, että aikuisten työntekijöiden ohella suunnitteluvastuuta ovat kantaneet nuoret itse. Isosten mukana rippikouluun on tullut niitä nuoren elämän tunteita, joita aikuiset eivät onnistuisi luomaan. Nykyään isostoiminta onkin niin vakiintunut osa suomalaista rippikoulua, että ilman isosia rippikoulun voi toteuttaa vain poikkeustilanteissa.

Vahvasta asemastaan huolimatta isostoimintaa ei ole pyritty linjaamaan muutamia rippikoulusuunnitelmien hajamainintoja lukuun ottamatta. Rippikoulun sisään on melkein huomaamatta kasvanut kokonainen toimintamuoto, jonka ansaitsee analyysia ja suuntaviivoja.

Tätä puutetta korvaamaan kirkkohallitus asetti vuonna 2002 erityisen isostoimintaa selvittävän ja linjaavan työryhmän. Tehtäväksiäntoon on liittynyt isostoiminnan olemassaolevia käytäntöjä kartoittanut Jouko Porkkan tutkimus. Lisäksi työryhmän pohjamateriaalina on ollut vuoden 2001 rippikoulusuunnitelma. Suunnitelman perusajatuksena on, että rippikouluun tullessaan nuoret ovat jo valmiiksi kasvaneet kristilliseen uskoon ja ilmapiiriin. He ovat olleet mukana koulun uskonnon opetuksessa ja seurakunnan varhaiskasvatuksessa, ja useimmat on kastettu jo pieninä. Perheissä on opetettu rukoilemaan ja tuntemaan kristillistä uskoa. Tätä perustaa voidaan rippikoulussa vahvistaa ilman, että kaikkea tarvitsisi rakentaa alusta saakka.

Rippikoulusuunnitelman pääajatuksukset tiivistyvät sanoihin "Elämä, usko ja rukous". Kristillisyyttä nähdään kokonaisuudeksi, jossa rippikoululaisen elämäkysymykset liitetään kirkon perusdogmaan. Näiden rinnalla rippikoulussa on niin sanottu kolmas kori eli rukouselämä. Usko jää vaillinaiseksi, jos se koostuu vain eettisistä toimintamalleista ja uskonlausumista. On vahvistettava elämän hengellistä ulottuvuutta, niin että nuori ihminen oppii rippikoulun aikana puhumaan ei vain Jumalasta vaan pikemminkin Jumalalle.

Edelleen tässä vuoden 2001 suunnitelmassa on oleellista se, että rippikoulu toteutetaan seurakunnan keskellä. Kristittyjen välinen yhteys tarjoaa pohjan kaikelle kristilliselle elämälle.

Rippikoulusuunnitelman taustalla voi nähdä perinteisen kolminaisuusopin, jonka mukaan kirkon usko on aina jäsentynyt. Otsikkosanat, "elämä", "usko" ja "rukous" vastaavat uskontunnustuksen kolmea kappaletta.

Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelma ei anna suuntaa vain kirkon konfirmoivalle toiminnalle. Se tarjoaa pohjan myös nuorisotyölle, kaikelle kasvatustyölle ja koko kirkon todellisuudelle.

Isostoiminta on hyvä nähdä osaksi rippikoulusuunnitelman aloittamaa prosessia. Ensinnäkin on kyse siitä, millä tavoin muutama vuotta vanhemmat nuoret voivat olla tukemassa vähän nuorempiansa kasvua rippikoulusuunnitelman viitoittamaan suuntaan. Toiseksi on kyse siitä, miten heissä itsessään voisi syventyä se usko, johon heidät aikanaan on kastettu ja jota on rippikoulussa pyritty vahvistamaan.

Isostoiminnan peruskäsitteet

Rippikoulun nuorista ryhmänohjaajista on käytetty lukuisia nimityksiä. Isostoimintaa linjaava työryhmä on päätenyt käyttämään niistä yleisintä eli sanaa "isonen". Valinnan syynä on ennen muuta käsitteen levinneisyys. Sana tunnetaan tiedotusvälineitä myöten. Toisena syynä on se, että sana on ovelasti diminutiivinen: isonen on jotain rippikoululaista suurempaa, mutta samalla hän on myös pieni, samaan tapaan kuin evankeliumeissa käytetään Kristuksen oppilaista, aikuisista miehistä, sanaa "opetuslapsi".

Isosia kokoavista aktiviteeteista työryhmä käyttää sanaa "isostoiminta". Tämä viittaa siihen perusajatukseen, että nuoret tarvitsevat kasvaakseen paljon muutakin kuin vain koulutusta. He kaipaavat ikätoveriensa seuraa, mielekästä tekemistä, sopivankokoisia haasteita ja aikuisten läsnäoloa. He tarvitsevat hiljentymistä, hartauselämää, jumalanpalvelusta ja ehtoollisen tuomaa siunausta. Ennen muuta he kaipaavat kokemusta siitä, että ovat hyväksytyjä ja riittävän hyviä sellaisina kuin ovat. Uskon on muututtava myös käytännön teoiksi eli diakoniseksi palveluksi. Tämän kaiken ohella on oltava ripaus leikkiä ja hulluttelua ja yhteistä naurua, kaikkea sitä mistä syntyy ratkaisevan tärkeitä nuoruuden muistoja ilman, että nuori ihminen tuntisi kaiken aikaa olevansa osa jotain aikuisten määrittelemää pedagogista rakennelmaa.

Joskus työryhmä käyttää sanaa "isoskoulutus". Sillä viitataan siihen isostoiminnan osaan, jossa tietoisesti pyritään nostamaan nuorten tiedot ja taidot sellaiselle tasolle, että he selviävät osakseen tulevista vastuutehtävistä. Näitä tehtäviä saattavat olla vaikkapa erilaisten ryhmätilanteiden ohjaaminen, rippikoululeirin käytännön askareet tai kyky hoitaa ikäänsä nähden kohtuullisella tavalla rippikoulun ihmissuhdeasioita.

On tärkeää, että isoskoulutus ei tähtää vain rippikouluisosena toimimiseen, vaan että se antaa taitoja ja tietoja muuhunkin seurakunnalliseen vastuunkantamiseen. Esimerkiksi lastenleireillä isosten käyttämiseen on jo monikymmenvuotisia perinteitä. Työryhmä on valinnut näkökulmakseen rippikoulutyöhön liittyvän isostoiminnan. Samat periaatteet ovat kuitenkin sovellettavissa myös muuhun seurakuntaelämään.

Paikallisessa seurakunnassa voidaan tietysti käyttää muitakin sanoja kuin "isostoiminta" tai "isoskoulutus". Ei kannata hylätä käsitteitä, joiden sisältö on hyvin tunnettu ja suosittu. Heti rippikoulun jälkeen sana "isoskoulutus" voi olla nuorten korvissa jopa houkuttelevampi sana kuin "isostoiminta", koska siinä voi kuulla selvän tavoitteellisuuden. Isoskoulutukseen tultuaan nuoret kuitenkin toivovat, että se olisi enemmän toimintaa ja yhdessäoloa kuin koulutusta.

Ei pidä huolestua siitä, että kaikki hyvin tunnetut käsitteet eivät tarkasti vastaa niiden kirjaimellista sisältöä. Periaatteessa rippikoulukaan ei ole oikea sana kuvaamaan kirkon konfirmoivaa toimintaa. Silti siitä sanasta ei ole syytä luopua.

Käytetäänpä mitä tahansa sanoja, koulutuskeskeisyydestä pitäisi päästä entistä moniulotteisempaan ajatteluun, jossa otetaan huomioon se, että seurakunnan vastuunkantajaksi kasvaminen ja sosiaalistuminen on hyvin monisäikeinen tapahtuma. Hyvät isokset eivät synny tarkasti kirjoitetuista muistiinpanoista, vaan yhdessä eletystä elämästä.

Isostoiminnan teologiset perusteet

Kirkolliset toimintatavat ovat syntyneet usein käytännön tarpeesta. Vasta jälkeenpäin on alettu miettiä, mistä on kyse tai onko uusille käytännöille osoitettavissa kirkkohistoriallisia esikuvia tai teologisia perusteluja. Tähän tapaan on kehittynyt myös kirkkomme isostoiminta. Alkuaan tuskin ajateltiin, olisiko sillä jotain kirkkohistoriallisia taustoja tai traditioita, eikä toimintaa ole myöhemminkään ajateltu tältä kannalta. Asian pohtiminen voisi kuitenkin auttaa oivaltamaan, mistä ilmiössä lopulta on kyse.

Sanaa "isonen" ei mainita Raamatussa, eikä pyhästä kirjasta löydy ihmisiä, jotka tarkkaan vastaisivat meidän aikamme isosia. Luonnollisesti voidaan muistella Jeesuksen opetuslapsia ja sitä kuinka nämä tavalliset Galilean miehet saivat osakseen tehtävän, joka inhimillisesti ajatellen oli kohtuuttoman suuri: heidän tuli kantaa täysi vastuu siitä, että sanoma Kristuksesta vietiin

kaikkeen maailmaan. Samalla heidän kutsumisessaan näkyi Jumalan armo. He olivat syntisiä ja kaikki tavoin keskeneräisiä ihmisiä. Sellaisina heidät valittiin, ja sellaisina he saivat myös pysyä.

Muistutus opetuslasten tehtävästä, lähetyskäskestä ja hyväksyttynä olemisesta voisi auttaa isosia ymmärtämään, mistä tehtävässä on kysymys. Yhtä luontevaa on muistuttaa siitä, että isosena olemisessä on jotain samaa kuin kummina olemisessä. Kun alkukirkossa useimmat kastettavat olivat vielä aikuisia, jokaiselle kastettavalle osoitettiin seurakunnasta eräänlainen tukihenkilö, jonka tehtävänä oli johdatella kastekoululaista seurakuntaan ja uskon salaisuuksiin. Ketään ei heitetty kristityn tielle yksinään, vaan rinnalleen sai oman ihmisen, johon saattoi tukeutua.

Alkukirkollinen kummius on hämmästyttävän lähellä nykyajan isoskäsitettä.

Isosen tehtävät

Nuorempien tukemista ja rinnalla kulkemista

Isosten tehtävät vaihtelevat eri seurakunnissa. Niihin vaikuttavat kunkin seurakunnan perinteet ja leiripaikkojen ominaisuudet. On selvää, että Lapin vaellusleirin isosilta vaaditaan erilaisia taitoja kuin niiltä nuorilta, jotka elävät leiriviikkonsa kurssikeskusmaisessa ympäristössä tai toimivat iltarippikoulun isosina.

Isostoiminnasta tehdyn tutkimuksen mukaan seurakunnan työntekijät pitävät isosen tärkeimpänä tehtävänä omasta ryhmästä huolehtimista. Kokemus osoittaa, että myös rippikoululaiset odottavat samaa asiaa. Jos isokset hoitavat tämän tehtävänsä mallikkaasti, taataan samalla se, että jokainen rippikoululainen tulee riittävästi huomatuksi. Onpa isosen rooli muuten mikä hyvänsä, hänen tulisi ensisijaisesti huolehtia siitä, että hänelle uskotut nuoret saavat hänestä luontevan sillan osallistua seurakunnan elämään ja löytää paikkansa siinä.

Pyrkimyksenä on, että rippikoulun aikana isosten ja rippikoululaisten välille syntyy luottamuksellinen suhde, johon rippikoululaiset voivat tukeutua, kun he isostensa avulla rippikoulun jälkeen etsivät paikkaansa seurakunnassa. Tämän päätehtävän rinnalla kaikki muu on toissijaista.

Yleisaskareita ja ryhmätoimintaa

Monissa leiripaikoissa on lämmitettävä puusaunaa, on osallistuttava keittiötyöhön ja toimittava eräänlaisena luokan järjestäjänä. Helposti ajatellaan, että nämä eivät oikein ole rippikoulun varsinaista sisältöä ja että tulevaisuuden leirikeskuksissa olisi päästävä eroon tällaisista lisävaivoista ydinasioihin keskittymisen hyväksi. Tällöin kuitenkin unohtuu, että Jumala valitsi poikansa ilmestymisen aikakaudeksi sellaisen historian vaiheen, jolloin suuri osa ihmisten ajasta kului käytännön askareisiin. Rippikoulussa nämä tehtävät ovat tarpeen, jotta myös vähäisemmällä johtajan, puhujan ja opettajan lahjoilla varustettu nuori voi tuntea niiden äärellä onnistumista. Yhteinen käytännön puuhailu edistää myös rippikoulun ryhmäytymistä. Käytännön tehtäviä kannattaa jakaa myös isosten johtamille ryhmille, sillä toiminnan kautta isosen kontakti ryhmäänsä saa uusia ulottuvuuksia. Epämuodollisina nämä tilanteet luovat ryhmähenkeä ja auttavat isosta muiden tehtävien hoitamisessa.

Ryhmätöiden ja raamatturyhmien ohjaamisesta isokset voivat selviytyä erinomaisesti, jos he vain saavat rippikoulun aikana tehtävänsä riittävästi ohjausta. On hyvä, että rippikoulussa tarjoutuu tilaisuus keskustella elämän ja uskon kysymyksistä aivan nuorten kesken, koska aikuisen läsnä ollessa keskustelun sävy tapaa muuttua.

Ryhmätilanteiden ohjaaminen ja niihin liittyvä opetusvastuu auttaa myös isosia kasvamaan. Näissä tilanteissa rippikoulun kokonaisopetus avautuu isosten elämäkokemusten ansiosta nuorten omiin aitoihin elämäntilanteisiin.

Hartauselämää ja vapaa-ajan ohjaamista

Jos otetaan todesta ajatus rippikoulusuunnitelman kolmesta korista, elämästä, uskosta ja rukouksesta, on selvää, että isokset ovat toteuttamassa myös rippikoulun hartauselämää ja jumalanpalveluksia. Näin heitä voidaan kasvattaa oikean kokoiseen vastuuseen ja tehtäviin, joita he voivat jatkaa myös aikuisina aktiiviseurakuntalaisina. Hartaus- ja jumalanpalveluselämän toteuttajina isokset luovat osaltaan rippikoululaisille sitä tunnetta, että on kyse jostain oleellisesta, ehkäpä rippikoulun kaikkein tärkeimmästä alueesta. Heidän ansiostaan hartauselämään tulee sitä nuorta elämänmakua, joka puhuttelee rippikoululaisia syvältä. Vain harvoin rippikouluikäiset rohkenevat paljastaa itsestään kovin paljon muiden kuullen, mutta jo kahta tai kolmea vuotta vanhemmat nuoret voivat tuoda hartauselämään sellaisia herkkiä oman elämän asioita, joista rippikoululaiset tuntevat, että jotain samanlaista on tapahtunut heille itselleenkin.

Vapaa-ajan ja iltaohjelmien järjestäjiksi isokset sopivat hyvin. Toisaalta juuri näihin alueisiin liittyy ongelmia. Useimmiten on kyse siitä, että isosia ei ole riittävästi opastettu tehtäviinsä ja että he joutuvat ilman ohjausta vastaamaan kokonaisen rippikouluryhmän toiminnasta.

Apumateriaaliakaan ei välttämättä ole sen enempää kuin hatarat muistikuvat omalta rippileiriltä.

Ainakaan nuoret isokset eivät ole kyllin kypsiä johtamaan kokonaisen rippikoulun toiminnallisia tilanteita. Isokset ovat oman pienryhmänsä johtajia, eivät koko leirin. On syytä muistaa, että aikuistenkaan maailmassa näytelmän ohjaaja ei tapaa näytellä itse ja että urheilumaailmassa vain hyvin harva onnistuu sovittautumaan pelaajavalmentajan rooliin.

Monissa seurakunnissa on havaittu hyväksi käytännöksi se, että rippikouluihin osallistuu täysi-ikäisiä maallikoita, joilla on vankka rippikoulukokemus. Heidän vastuualueitaan on hyvä laajentaa opetustehtäviin, mutta myös iltaohjelmien ohjaaminen sopii erinomaisesti heidän tehtäväkseen. Aikuisen mukanaolo auttaa poistamaan sitä yleistä ongelmaa, että isosten järjestämistä iltaohjelmista tulee omalakinen alue, jossa illalla kumotaan se, mitä aamulla on opetettu.

Tuntosarvina olemista

Isostoiminnasta tehdyn tutkimuksen mukaan seurakuntien työntekijät ovat listanneet sielunhoidon isosten tehtäväluettelossa melkeinpä vähiten tärkeäksi tehtäväksi. Tulos voi tuntua yllättävältä. Tämän voi kuitenkin tulkita myös niin, että työntekijät ovat terveellä tavalla ymmärtäneet, mihin isosten taidot, kyvyt ja voimat riittävät.

Auttajan rooli houkuttelee isosia monin tavoin. On hienoa huomata olevansa luottamuksen kohde ja tuntee olevansa tarpeellinen. Monesti nuoren on helpompi keskustella vaikeuksistaan isosen kuin jonkun aikuisen kanssa. Etsiytyminen syrjään vetäytyvän seuraan, vaikeuksissa olevan rinnalla kulkeminen ja hyväksynnän välittäminen ovat isostoimintaa parhaimmillaan.

Rippikoulussa isosen tehtävänä on ennen kaikkea käyttää tuntosarvia - haistella ilmaa ja tunnistaa ongelmat ympärillään ja tarvittaessa saattaa havaintonsa työntekijän tietoisuuteen. Isosen vastuu ongelmatilanteissa päättyy kuitenkin tähän. Tarvittaessa isonen voi olla mukana ongelmien selvittämisessä, hän voi olla keskusteluyhteyden avaaja ja rippikoululaisen tuki asiaa hoidettaessa, mutta itse vaikeuksiin puuttuminen ei ole isosen vastuulla eikä hänen tehtävänsä. Kertomalla havaintonsa työntekijälle isonen kantaa oikean kokoisen vastuunsa rippikoululaisesta.

Ongelmatilanteiden käsittelemiseen liittyy myös kysymys vaitiolovelvollisuudesta. Useimmat isokset ovat alaikäisiä, ja siksi heidän toimintaansa ei voi mitenkään ohjata niillä vaitiolosäännöksillä, jotka säätelevät seurakunnan viranhaltijoita. Tämä ei kuitenkaan estä isosia

tuntemasta vastuuta siitä, mitä ovat nähneet ja kuulleet. Nuorten keskinäisessä elämässä on omat sääntönsä sille, mitä saa puhua ja mitä ei. Isostoiminnan periaatteeksi riittää se, että rippikoululaisten luottamusta ei petetä lavertelemalla heidän salaisuuksiaan ihmisille, joille ne eivät millään tavoin kuulu.

Nuoren kehitysvaihe vaikuttaa myös siihen, kuinka paljon isosten vastuulle voi antaa sääntöjen valvomiseen ja järjestyksenpitoon liittyviä asioita. On vaikea kuvitella hyvin toimivaa, tasapainoista rippikoulua, jossa sääntöjen valvonta olisi ennen muuta isosten vastuulla. Varsinkin nuorilta isosilta voi odottaa vain sitä, että he itse pyrkivät elämään sovittujen periaatteiden mukaan ja tarvittaessa raportoivat johtajille sellaisista ongelmista, jotka vaarantavat koko leirin toimintaa tai yksityisen rippikoululaisen terveyttä, henkistä hyvinvointia tai henkilökohtaista koskemattomuutta. Näidenkään ongelmien ratkaisu tai niiden hallinta ei voi olla isosen vastuulla.

Isosen on tyydyttävä kantamaan vain oikean kokoinen vastuu, ja leirin johtajien on huolehdittava siitä, että isosia ei panna tämän suuremmalle paikalle.

Tiimin jäsenenä ja kuitenkin ohjattavana

Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelma edellyttää sitä, että rippikoulu ei ole kenenkään työntekijän henkilökohtainen soolo, vaan että sen perustana on yhteinen suunnittelu ja kokemus tiimiyöstä ja joukkuepelistä. Tähän suunnitteluun on myös isosten päästävä osallistumaan. Vanhan sanonnan mukaan: "Jos pyörä ei vedä, se jarruttaa."

Jos isokset eivät saa aitoa vetovastuuta ja päätösvaltaa, he eivät myöskään ota sitä paikkaa rippikoulun kokonaisuudesta, joka heille kuuluu. Tietysti perimmäinen vastuu kuuluu seurakunnan työntekijöille, mutta siitä huolimatta leirielämässä on monenlaisia asioita, joissa isosten on saatava tuntee että heihin aidosti luotetaan. Luotettuna olemiseen ihminen useimmiten reagoi niin, että hän haluaa osoittaa olevansa tämän luottamuksen arvoinen.

Tiimitoiminnan tavoitteiden toteuttamista auttaa se, että isokset kyetään sijoittamaan eri rippikouluihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, mieluiten jo rippikoulun alussa. Samalla on hyväksyttävä se tosiasia, että myös kesätyöt, perheiden lomasuunnitelmat ja muut sitoumukset estävät ihanteen täydellistä toteuttamista. On kohtuutonta ajatella, että isosiksi tulevilla nuorilla olisi mielessään ainoastaan rippikouluun kuuluvat velvollisuudet.

Joka tapauksessa isosten ajatukset on jo ennen rippikoulun intensiivijaksoa saatava ohjatuiksi tulevaan rippikouluun. Etukäteen on suunniteltava se, mikä suunniteltavissa on. Leirioloissa isokset tarvitsevat jatkuvaa tukea. Kaikki tehtävät on käytävä heidän kanssaan ennalta läpi, ja niihin on palattava myös jälkeen päin. Jokaiseen rippikoulupäivään kuuluu palaveri, jossa isosten tunnelmat, kuulumiset, onnistumiset ja epäonnistumiset käydään läpi. Samalla heitä kannustetaan ja heille annetaan ohjeita, miten seuraavana päivänä pyritään toimimaan.

Paras paikka toteuttaa isoskoulutusta onkin itse rippikoulu. Teoriaopetus on todellisen tilanteen rinnalla aina kovin keinotekoista ja kaukaista. Käytännössä tämä kaikki tarkoittaa sitä, että rippikoululeirillä yhden aikuisen olisi keskityttävä ensisijaisesti isosten hoitamiseen ja ohjaamiseen. Jos seurakunta tuntee vastuuta isosistaan, se ottaa heidät huomioon myös laskiessaan rippikoulun työntekijäresursseja.

Kun työntekijät ovat olleet tyytymättömiä isosiin, on usein syytetty puutteellista tai väärin toteutettua isoskoulutusta. Samalla kuitenkin unohtuu juuri se, että myös leiri on isoskoulutusta. Kärkevät kysymykset voi suunnata yhtä hyvin leirin johtajiin kuin isoskoulutuksesta vastaaviin: "Miten olette ohjanneet leirinne isosia ja miten olette tunteneet vastuuta näistä nuorista, jotka teille on uskottu?"

Isosten työskentelyä ei voi johtaa vain sillä tavoin, että kaiken aikaa patistaa heitä yhä ankarampaan ponnisteluun. Itse Jumala käytti seitsemästä luomisen päivästä yhden levätäksään "kaikesta siitä työstä, mitä hän oli tehnyt". Ei voi olla kohtuutonta, että myös kasvuikäinen nuori saa levätä seitsemäsosan leiriajastaan, tai enemmänkin.

Riittävä lepo ei heikennä työtulosta, koska levänneet aivot ja käyttökuntoinen ruumis saavat aikaan puolessa tunnissa sen, mitä väsynyt ja joutokäyntiin juuttunut ihminen ei saa aikaan puolessa päivässäkään. Univaje on myös terveysriski. On näyttöä siitä, että väsymys lisää ainakin todennäköisyyttä sairastua flunssaan. Lievä päivällä nukkuminen ei ole pahaksi. Alle puolen tunnin torkut tehostavat ihmisen toimintaa, mutta sitä pitemmät ovat taas haitaksi. Samalla on syytä huomata, että koko pitkän päivän nukkuvat isokset antavat rippikoululaisille vääristyneen kuvan isostoiminnan tavoitteista.

Lepo tarkoittaa tietysti muutakin kuin nukkumista. Se on myös rentoutumista ja latautumista, niin että koko ajan ei tarvitse kantaa vastuuta nuoremmistaan.

Rippikoulussa tarvitaan armahduksen ilmapiiriä, jossa virheet annetaan anteeksi ja jossa ihmiseltä ei vaadita enempää kuin mihin hän aidosti kykenee. Samalla nuorilta on kohtuullista odottaa solidaarisuutta myös toisin päin. Rippikouluisosena toimiminen merkitsee sitä, että on valmis ottamaan huomioon ne periaatteet, joita seurakunta odottaa vastuunkantajiltaan. On elettävä yhteisten tupakointikäytäntöjen mukaan, eikä isonen saa lähteä rippikouluun siinä päällimmäisessä ajatuksessa, että hän valitsee leiriltä jonkun rippikoululaisen väliaikaiseksi tyttö- tai poikaystäväkseen. Myös suhteessa isosiin rippikoululaisten olisi saatava nauttia tiettyä seksuaalista koskemattomuutta. Toisaalta on onni, että työntekijät tai yleensä aikuiset eivät voi päättää, keihin nuoret ihastuvat ja rakastuvat. Sen sijaan voidaan vaikuttaa yleiseen ilmapiiriin, jotta rippikoululaisista ei tule riistaa, josta joku poimitaan ja joku toinen jätetään sivuun. Epäreilua kaksinaismoraalia on myös se, että ns. leiribileissä isokset täysin kumoavat sen, mitä on rippikoulun aikana opittu.

Hyvä elämän periaatteita työntekijät voivat parhaiten välittää omalla esimerkillään ja elämänsenteellaan. Oikeiden asenteiden välittäminen vaatii työntekijöiltä sekä ihmistuntemusta että hienotunteisuutta. Taitamattomat ratkaisut eivät korjaa ongelmia, vaan luovat uusia ongelmia. Pahinta on, jos ulkoisten käytöstapojen nostaminen laajaksi puheenaiheeksi johtaa siihen, että luovuttamaton arvo syntisen armahtamisesta peittyi moraalivaatimusten alle. Epäonnistumisenkin uhalla seurakunnan ja isostoiminnan ovet on pidettävä avoimena myös niille nuorille, jotka eivät kykene tekemään kaikkia aikuisten edellyttämiä hyviä tekoja.

Tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kulut

Rippikoulu aiheuttaa isosille myös taloudellisia kuluja. Monen on tehtävä varustehankintoja, joihin ei olisi ilman leiriä mitään syytä. Leirillä rahaa kuluu makeisiin ja virvoitusjuomiin, ja monissa seurakunnissa on tapa, että isokset ostavat konfirmaatiopäivänä omille ryhmäläisilleen ruusut. Isosille tulee myös matkakuluja.

Seurakunnalla ei ole palkkionmaksupakkoa, mutta silti on luonnollista, että seurakunta maksaa isosilleen palkkiota, joka korvaa rippikoulusta aiheutuvia kuluja. Varsinaista palkkaa ei ole syytä maksaa, koska kyseessä on selvästi kirkon vapaaehtoistoiminta. Jokin on viialla, jos sen houkuttelevuus perustuu rahan maksamiseen.

Joissakin seurakunnissa isosen ja seurakunnan välistä suhdetta on määritelty sopimuksella, jossa sekä isonen että seurakunta ovat kirjallisesti sitoutuneet joihinkin periaatteisiin ja käytäntöihin. Tietyissä erityistilanteissa tällainen sopimus voi olla paikallaan, mutta samalla se antaa nuorelle viestin siitä, että seurakunta on ottanut yhden etäännyttävän askeleen niistä epämuodollisista tavoista, joilla Kristus kutsui oppilaitaan.

Isostoiminnan toteutus

Tavoitteet ja sisältö

Kun uusi ikäluokka aloittaa isostoimintaa, on syytä ottaa todesta se, että nuoret ovat juuri käyneet rippikoulun ja että sen yhteydessä kristinuskon sisältö on käyty kokonaisuudessaan läpi. Isostoiminnan pitää olla jotain muuta kuin rippikoulun täydennyskoulutusta, ja siksi konfirmaatiota välittömästi seuraava aika voi hyvin olla rauhallisen kehityksen kautta, jolloin hiljaksen syvennellään sitä, mitä on juuri opittu. Usko kasvaa itsekseen, kun ympärillä on sopuisaa seuraa, on hyvä olla ja kun huolellisesti toteutetun hartauselämän avulla Jumalan sanaa pidetään esillä.

Tältä pohjalta ensimmäisen isostoimintavuoden tavoitteet ovat yksinkertaiset:

- 1) Vahvistetaan nuorten seurakuntaidentiteettiä, niin että nuoret tuntevat olevansa osa seurakuntaa ja edustavansa sitä omalla keskeneräisellä tavallaan.
- 2) Saadaan nuoret viihtymään seurakunnan tiloissa; siellä on riittävästi tekemistä ja siellä kohdellaan nuoria hyvin.
- 3) Kasvatetaan nuoria edelleen seurakunnan hartaus- ja jumalanpalveluselämään niin, että siitä tulee luonnollinen osa elämää.

4) Annetaan perustiedot ja -taidot siihen, että nuoret kykenevät toimimaan isosina.

Näitä taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavien teemojen avulla:

- oman hengellisen elämän hoito
- itsetuntemuksen kehittäminen
- hartaus- ja jumalanpalveluselämän toteuttaminen
- isostoiminnan periaatteelliset kysymykset
- raamattutuntemus
- kristillinen usko ja muut maailmankatsomukset
- ryhmän ohjaaminen
- musiikki
- esiintyminen ja luova toiminta
- rippikoulun yleisaskareet

Varsinaisen oppiaineksen ei tarvitse olla kovin laaja, koska isosen tarvitsemat tiedot ja taidot kehittyvät parhaiten sosiaalistumisen myötä. Melko niukoin oppisisällöin rakennettu isostoiminta pikemminkin auttaa löytämään oman paikan seurakunnan nuorten elämässä kuin kasvattaa rippikoululeirille; seurakunnan vakioelämässä paikkansa saaneet nuoret kuitenkin löytävät paikkansa myös rippikoulusta.

Toisena ja kolmantena vuotena ei pidä toistaa edellisen vuoden ohjelmaa. On otettava huomioon nuorten uudet kokemukset rippikoulusta ja muilta elämänaloilta. Kun rippikoulusta on kulunut aikaa, voidaan kasvattaa maailmankatsomuksellisen pohdinnan osuutta, koska nuoret alkavat huomata, että rippikoulussa ei kenties selvitettykään ihmiselämän ja Jumalan salaisuutta aivan lopullisesti. Taitoja ja tietoja voidaan kehittää entistä tavoitteellisemmin, kunhan vain pidetään mielessä, että toiminnan täytyy kiinnostaa muitakin kuin lukiolaisia. Toisaalta on otettava huomioon, että peruskoulun jälkeen nuorten koulukiireet vievät entistä suuremman osan heidän ajastaan.

Vanhemmille isosille on annettava entistä suurempaa vastuuta nuorempiensa ohjaamisessa ja muissa tehtävissä. Näin heistä tulee ennen pitkää aikuisia maallikoita, jotka voivat toimia seurakunnan työntekijöiden rinnalla rippikoulun johtoryhmässä ja tarjota apua rippikoululeirejä vaivaavaan ohjaajapulaan. Omassa seurakunnassa pitkän isosuran tehnyt aikuinen ihminen kykenee käytännön leiritilanteessa vähintään yhtä hyvin tuloksiin kuin opiskelijaharjoittelija.

Isokoulutuksen rakenne

Noin kolmasosa seurakunnista pitää vuodessa vain yhden rippikoulun. Suurin osa näistä on niitä paikkakuntia, joilla ole opiskelumahdollisuuksia ja joilla koulumatkat ovat pitkiä. Ehkä jo rippikoulun käymistä seuraavana vuonna on muutettava kotoa pois.

Näiden pienten seurakuntien todellisuus on kovin toisenlainen kuin suurten, jotka voivat hyvin tehdyllä työllä koota huomattavia nuorisojoukkoja.

Seurakuntien erilaisuuden vuoksi isokoulutuksella ei voi olla yhtä ainoaa valtakunnallista rakennetta. Sen sijaan voidaan puhua yhteisistä periaatteista, toimivista kokonaisuuksista ja toteutustavoista.

Kyseeeseen tulevat esimerkiksi seuraavanlaiset perusmallit:

Lyhyiden intensiivikurssien malli: Isokoulutus toteutetaan järjestämällä riittävä määrä suhteellisen pitkiä, esimerkiksi viikonlopun kestäviä kokoontumisia tai leirejä. Voidaan käyttää myös yksilöllisiä etätehtäviä, jotka voivat olla esillä vaikkapa Internetissä. Tämän mallin vakavana puutteena on säännöllisen kokoontumisen puute ja sosiaalisen kanssakäynnin harvalukuisuus, mutta pitkien välimatkojen vuoksi täytyy välillä tyytyä valitsemaan toiseksi paras, tai ehkä kolmanneksi. Malli tulee kyseeeseen lähinnä pienissä seurakunnissa tai järjestöjen toiminnassa.

Iltakoulumalli: Säännöllisesti kerran viikossa kokoonnutaan yhteen ja lähestytään erilaisia koulutusteemoja mahdollisimman monipuolisin menetelmin. Tapaamisiin liittyy aina hartauselämä. Mallin vahvuutena on sen säännöllisyys ja se, että isosen perustiedot ja -taidot tulevat ainakin periaatteessa opetuksi. Ongelmana on se, että malli tekee isokoulutuksesta irrallisen saarekkeen, joka ei aidosti liity muuhun seurakuntaelämään, ei edes seurakunnan nuorten toimintaan. Viikonloppuretket eivät poista tätä ongelmaa, vaikka lisäävätkin isokoulutuksessa olevien nuorten keskinäistä kanssakäymistä.

Modulimalli: Isokoulutus rakentuu yhteisistä kokoontumisista, joihin liittyy muun toiminnan ja yhdessä olemisen ohella hartauselämää. Tämän lisäksi on vapaasti valittavia tapahtumia ja projekteja, jotka saattavat liittyä jumalanpalvelusten toteuttamiseen, diakoniaan tai varhaisnuorisotyöhön. Mallin etuna on sen räätälöitävyys, mutta toisaalta ongelmana voi olla tietty irrallisuus.

Nuorteniltamalli: Isokoulutus on kiinteä osa seurakunnan normaalia nuorisotoimintaa, eikä seurakunnassa ole lainkaan muusta toiminnasta irrallaan olevaa isokoulutusta. Normaalien nuorteniltojen keskellä on eri-ikäisiä nuoria kokoavia ryhmiä, joissa käsitellään nuorten kannalta merkityksellisiä asioita. Isokoulutuksen ja muun nuorisotoiminnan raja on tarkoituksellisen liukuva. Hartauselämä on oleellinen osa tätäkin vaihtoehtoa. Tämä malli on monin tavoin ihanteellinen, mutta toteutuakseen se vaatii isohkot ohjaajaresurssit ja suuret toimintatilat, jotta monenlaiset ryhmät voivat yhtä aikaa kokoontua saman talon sisällä.

Isosikäisten omat retket ja leirit ovat luonnollinen osa jokaista mallia. Monissa seurakunnissa isostoimintaan on menestyksellisesti liitetty myös kerhonohjaajakoulutusta. Käytännössä mitään mallia tuskin voi toteuttaa puhtaasti, vaan aina on kyse monenlaisten elementtien yhdistelemisestä.

Seurakuntien erilaiset isokoulutusmallit ja nuorten liikkuvuus tuovat esiin kysymyksen siitä, kelpaako toisaalla isokoulutuksen saanut nuori isoseksä muualla kuin koulutuspaikallaan. Ainoa nuoria ja ennen pitkää myös koko kirkkoa palveleva vastaus on, että kyllä kelpaa. Seurakuntayhteys ja käytännön toiminnassa mukana oleminen paikkaavat varmasti koulutuksen erilaisuudesta johtuvat puutteet.

Isostoiminta nuorisotyön osana

Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelmassa paljon esillä oleva yhteinen suunnittelu kuuluu itsestään selvästi myös seurakunnan isostoimintaan. Asiakirjan ”Elämä, usko ja rukous” hengessä on selvää, että isostoiminnasta kantavat vastuuta muutkin työntekijät kuin nuorisotyön ammattilaiset. Isostoiminnasta voidaan rakentaa eläviä yhteyksiä diakoniaan, lähetykseen ja seurakunnan musiikkitoimintaan. Samalla on pidettävä mielessä, ettei isostoiminnan vetäjä saa vaihtua viikoittain. Nuorten on saatava tuntee, että joku seurakunnan työntekijä on olemassa nimenomaan heitä varten. Isoskoulutuksen toteuttaminen on sekä nuorisotyönohjaajan että nuorisopapin ydintehtävää, jonka laimin lyöminen saa kyselemään, mikä mahtaisi olla parempi paikka nuorten kohtaamiseen kuin isostoiminta. Nuorilla on aikuisen ikävä ja myös papin ikävä. Olisi korjattava sitä isostutkimuksen osoittamaa kehityssuuntaa, että vastuu isoskoulutuksesta on siirtymässä yksinomaan nuorisotyönohjaajille. Läsnäolo on mahdollista vain olemalla läsnä.

Ihanteellisinta on, että isoskoulutuksesta vastaa nuorisotyönohjaajan ja papin muodostama työpari, joka edustaa kumpaakin sukupuolta. Vastaavat työntekijät ovat mahdollisuuksien mukaan paikalla joka kerta, ja heitä tukee muiden työntekijöiden, vanhempien nuorten ja aikuisten maallikoiden laaja joukko.

Kaikelle isostoiminnalle oleellista on sen säännöllisyys. Jokaviikkoinen tapahtuma jää tavaksi paljon helpommin kuin joka toinen viikko toteutuva kokoontuminen. Myös nuorten elämässä pätee sääntö: ”Varjele tapaa niin tapa varjelee sinua.”

Jokaviikkoinen kokoontuminen on työntekijöille melkoinen urakka. Sitä voi helpottaa vaikkapa niin, että joka toinen tai kolmas kerta kokoontumisen sisältönä on pelkästään nuortenkirKKo ja siihen liittyvä ehtoollinen niin, että työntekijän tehtäväksi jää yksinkertaisten rippisanojen lausuminen. Itse Kristus hoitaa muun sisällön olemalla läsnä leivässä ja viinissä.

Usein puhutaan siitä, onko seurakunnan isoskoulutus yksi-, kaksi- vai kolmivuotista vai kestääkö se vieläkin pitemmän ajan. Tällainen puhe on jossain määrin epäoleellista. Sen sijaan on tärkeää, että joka syksy voidaan edellisen kevään aktiiveille tarjota jatkotoimintaa muiden ikätovereiden seurassa. Ei ole mitään erityistä syytä julistaa isoskoulutusta päättyneeksi. Viisaampaa on vain viitata uusiin, edessä oleviin mahdollisuuksiin.

Isosten keski-ikä on pyritty tietoisesti nostamaan monivuotisen isoskoulutuksen avulla. Tämä on ollut positiivista kehitystä ja on selvästi parantanut isosten kykyä olla tehtäviensä tasolla.

Tätäkin kehitystä ei pidä viedä äärimmäisyyksiin. Myös monivuotisessa isostoiminnassa voidaan antaa isospaikkoja niille nuorille, jotka vasta äskettäin ovat käyneet rippikoulun. He eivät jaksa kantaa yhtä suurta vastuuta kuin vanhemmat nuoret, mutta toisaalta he voivat onnistua rippikoulussa hyvin, kunhan heitä riittävästi tuetaan. Omalla keskeneräisyydellään he todistavat myös siitä, keille kaikille seurakunnassa on tilaa.

Jeesuksen esimerkin mukaan isosia voisi lähettää leirille pareittain. Tämä saattaisi olla oikea ratkaisu myös isosten ylitarjontaan. Hyvässä ohjauksessa isosten määrää voidaan huomattavasti nostaa siitä, mihin useissa seurakunnissa on totuttu. Neljän tai ehkä jopa kolmen rippikoululaisen ryhmää kohden voi hyvin olla kaksi työparina toimivaa isosta. Ensikertalaiset rohkaistuvat siitä, että saavat toimia kahdestaan, tai sitten nuoremmat voivat olla kisällin roolissa vanhemman apuna.

Isostoiminnan suuria kysymyksiä on, miten se suhtautuu seurakunnan muuhun nuorisotoimintaan. On erittäin ongelmallista, jos isokset osallistuvat siihen enintään tutustujina, jotka pahimmassa tapauksessa keräilevät erilaisista tapahtumista läsnäolon todistavia nimikirjoituksia. Tässä tapauksessa isokset eivät voi lainkaan toteuttaa kummintehtäväänsä eli toimia siltoina, jotka auttavat rippikoululaisia löytämään paikkansa nuoren seurakunnan keskeltä.

Yhtä ongelmallista on, että isostoiminta merkitsee samaa kuin seurakunnan koko nuorisotyö ja kaikki nuorisotyön resurssit suunnataan isostoiminnan kehittämiseen. Tällöin on vaikea kuvitella, että seurakunnassa olisi riittävästi toimintamahdollisuuksia niille nuorille, jotka haluaisivat olla mukana seurakunnan nuorten elämässä, mutta joilla ei ole kiinnostusta tai aikaa isosena toimimiseen. Olisi ymmärrettävä, että kaikki seurakunnasta ja kristillisyydestä innostuneet nuoret eivät välitä ryhtyä isosiksi.

Toimintaa olisi rakennettava niin, että siitä ei ainoastaan jäätäisi pois, vaan että siihen voisi tulla mukaan myös muutamaa vuotta rippikoulun jälkeen. Erityisen tärkeää on huolehtia niistä nuorista, jotka katsovat parhaaksi jättää isostoiminnan kesken. Heillä täytyy olla muitakin vaihtoehtoja kuin jättäytyä samalla kaiken seurakunnallisen nuorisotoiminnan ulkopuolelle.

Isostoiminnan arvomaailma

Isosvalintojen avoimuus ja oikeudenmukaisuus

Seurakuntien isostoiminta vaikuttaa hyvin ratkaisevasti siihen, millaisia kokemuksia saadaan kirkon ihmiskäsityksestä ja kirkon tavasta armahtaa muutenkin kuin vain puheissa ja julistuksissa.

Kärjistäen sanoen: Jos nuoret tuntevat, että isokset valitaan leireille niin sanotulla pärtäkertoimella tai muilla epäoikeudenmukaisiksi havaituilla periaatteilla, heille on sen jälkeen turha pitää kauniita puheita oikeudenmukaisuudesta. Sama pätee myös uskonnollisiin mittareihin. Jos aivan oikeasti ajatellaan, että heikompikin usko hyväksytään, seurakunnissa ei voida asettaa hengellisen kypsyyden rajoja, joiden perusteella toinen hyväksytään leirille, mutta toista ei.

Nuoret ovat kyllin älykkäitä huomaamaan sen, että heitä huijataan, ja vaikka jokin veruke menisi läpi vielä rippikoulua seuraavana vuonna, aikuistuuksaan nuori kuitenkin oivaltaa sen, että seurakunnassa toimittiin toisin kuin siellä saarnattiin. Valheella on lyhyet jäljet, ja siksi isosvalintojen pitää olla avoimia ja niiden periaatteet kaikille tiedossa. Ei ole oikein, jos joku saa erityistä lisäbonusta siitä, että sattuu olemaan jonkun seurakunnan työntekijän tuttu ja vähän parempi ystävä; hyvin moni sitä mielellään olisi, muttei vain ole onnistunut pääsemään kyllin lähelle.

Isosten ylitarjonnan aiheuttamiin valintaongelmiin ei ole tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden lisäksi annettavissa mitään yleispäteviä ohjeita. Työntekijät eivät pääse vastuustaan siltäkään tavoin, että turvaututaan arvontaan. Pahimmassa tapauksessa käy niin, että valitsematta jäänyt nuori alkaa syyttää huonosta onnestaan Jumalaa, joka teki hänen mielestään väärin.

On luonnollista, että isosvalinnoissa otetaan huomioon myös nuorten hyvin ymmärtämät erityisyydet, kuten se, että jokaiseen rippikouluun tarvitaan esimerkiksi säestystaitoinen kitaristi. Jonkun rippikoululaisen osallistuminen voi mahdollistua taas vain sen ansiosta, että hän saa mukaan oman erityisavustajansa.

Välttämisen arvoisia isosrakenteen vinoumia

Kuka tahansa voi tutkia oman seurakuntansa nuorisotyön ja rippikoulun ihmiskäsitystä analysoimalla sitä, millainen on rippileirien isosrakenne. Sosiaaliset vinoumat ovat harvoin pelkkää sattumaa tai täysin ulkopuolisten syiden aiheuttamia. Yleensä isosryhmän koostumus kertoo siitä, millaisia arvoja seurakunnassa noudatetaan.

Seuraavassa on muutamia tavallisia vinoumia:

Isokset ovat lähinnä tyttöjä: Nuorena seurakunnassa eletään tietyn kiltteysihanteen mukaan. Elämästä torjutaan tietty ronskius ja karskius, jota pojat tarvitsevat ympärilleen, jotta he uskaltaisivat tarvittaessa olla myös avoimia ja herkkiä. Nuorisotyö korostaa niitä taitoja, joissa tytöt ovat vahvoja, pojat taas heikkoja. Askarrellaan, lauletaan ja puhutaan ja istutaan hiljaa, mutta puuhataan kovin vähän poikien suosimien pelien ja laitteiden kanssa, jotka eivät aina täytä kaikkia eettisiä kriteerejä, mutta jotka kaikesta huolimatta ovat osa miehistä kulttuuria ja elämäntapaa. Niiden torjuminen torjuu myös miehet pois.

Isosina on vanhempia poikia ja nuorempia tyttöjä: Ilmiö ei ole yhtä yleinen kuin edellinen, muttei tavattoman harvinainen tämäkään. Tällainen koostuma viestii siitä, että tytöt ovat

eräänlaista sukupuolikiintiötä, joka on isosjoukossa koristeena ja vahvojen isospoikien faniklubina vailla todellisia vaikutusmahdollisuuksia. - Sekä naiset että miehet ovat puolet ihmiskuntaa ja kummallakin tulee olla tilaa oman ihmisyytensä ja myös sukupuolisen luonteensa toteuttamiseen.

Isosina on vain lukiolaisia: Isostoiminta tukee niitä nuoria, jotka pitävät puhumisesta ja johtamisesta, muttei anna tilaa käytännöllisen lahjakkuuden esiin tuomiseen. Ammattikoululaisten poissa ollessa isostoiminnasta hyvin todennäköisesti puuttuu jokin arkinen ihmisyyden taso. Uskosta on luotu vaikutelma, että se kuuluu niille vain niille ihmisille, jotka tottelevat aikuisia, ylittävät tietyn keskiarvon ja toteuttavat tiettyä käyttäytymiskoodia.

Isosina on vain niitä, jotka ovat uskossaan vahvoja: Tällainen isosrakenne kertoo siitä, että kaikkien ihmisten uskoa ei oteta seurakunnassa vakavasti tai että seurakunnan työntekijät eivät kykene aitoon kohtaamiseen niiden ihmisten kanssa, jotka kaikesta huolimatta ovat seurakunnan jäsenten enemmistö. Todennäköisesti seurakunnassa on pieni ja sisään päin kääntynyt vähemmistö, jolle on annettu uskomisen monopoli. Koostumus viestii myös siitä, ettei todelliselle keskeneräisyydelle ole tilaa. Nuoren ihmisen olisi kyettävä esittelemään jo ensimmäisen isostoimintavuoden jälkeen valmis usko, josta pappikin voisi olla ylpeä.

Isoset eivät ole lainkaan kiinnostuneita hengellisistä asioista: Vinouma on edellä esitellyn ongelman kääntöpuoli, tai sitten kyse on samasta perusongelmasta eli kyvyttömyydestä soveltaa ikuisia ja pysyviä arvoja ja elämän hengellistä ulottuvuutta nuorten arkipäivään. Jos isoset haluavat tulla leirille, mutta eivät edes solidaarisuudesta ole kiinnostuneita rippikoulun kristillisestä sisällöstä, voi hyvin kysyä, tarvitaanko tällaisia isosia mihinkään muuhun kuin tilastojen kaunistamiseen. Hengellisyytensä ja kristillisyytensä kieltävä isosryhmä kertoo myös siitä, että rippikouluopettajat ovat epäonnistuneet pyrkimyksessä tuottaa kaikin puolin rikas rippikoulukokemus.

Isosina ei lainkaan ole edellisen vuoden rippikoululaisia: Käytäntöä tavataan perustella sillä, että näin saadaan kyllin valmiita ja taitavia isosia. Hyvin usein on kuitenkin kyse vain siitä, että seurakunnassa on liian suuri määrä isosia, jotka eivät kaikki mahdu leireille. Sen vuoksi isoskoulutus on säädetty niin pitkäksi, että tarpeellinen määrä isosehdokkaita hiipuu pois. Tuloksena on tehtävänsä taiten suorittava, tosin monesti tyttöenemmistöinen isosryhmä. Voi kuitenkin kysyä, eikö seurakunnallisen nuorisotyön pitäisi hyväksyä elämän vajavaisuutta. Nuoret isoset ovat eläviä esimerkkejä siitä, että seurakunnassa hyväksytään myös keskeneräiset ja puutteelliset ihmiset. Rippikoululaiset huomaavat, että heille on paikka seurakunnassa jo nyt eikä vasta muutaman vuoden ja monen koulutusjakson jälkeen.

Isosina on vain nuoria ja ensikertalaisia: Malli kertoo siitä, että isosena toimiminen on kertaluonteinen suoritus, yksi elämäkokemus, joka hoidetaan pois niin kuin ensimmäinen suudelma tai ensimmäinen humala. Se on asiaan kuuluva välivaihe, joka ei kuitenkaan kannata elämää pitkälle. Uskoa saa maistaa, mutta se ei saa tulla tavaksi. Seurakunnan nuorisotoiminnassa on jotain vikaa, koska se ei houkuttele pitkäaikaiseen yhteyteen.

Isosina ei lainkaan ole niitä, joilla on jokin muu aikaa vievä harrastus kuin seurakunnan isostoiminta: Isostoiminnasta on tehty seurakunnallinen erityishyve, joka tukee sitä aikuisten ihmisten käsitystä, että on olemassa jokin erityinen seurakuntaihmissen laji. Siihen pääsee harjoitettuaan kirkollisia opintoja tai osallistuttuaan vähintään seurakunnalliseen pienryhmätöimintaan. Lutherin esiin nostamalle maallisen kutsumuksen ihmiselle ei ole tilaa.

Armoa ja sakramentaalista todellisuutta

Hyvä isosryhmä rakentuu samalla tavoin kuin hyvä jalkapallojoukkue. Siinä on monenlaisia ihmisiä, joista kuka tahansa ei ole korvattavissa kenellä tahansa. Yksitoista maailman parasta maalintekijää eivät ole maailman paras joukkue. Joukossa tarvitaan tietysti niitäkin, jotka ovat vahvoja ja osaavat, mutta tilaa tulisi olla myös niille, jotka selviytyvät vain muiden avustamina ja

tukemina. On tärkeä huomata myös se, että näkyvät lahjat eivät ole sen tärkeämpiä kuin vähemmän näkyvät lahjat. Jokaisella on jotain annettavaa yhteiseen tehtävään. Erilaisista isosista koostuva ryhmä todistaa, että seurakunnassa on tilaa armolle ja keskeneräisyydelle, ei vain saarnoissa ja puheissa vaan myös elävässä elämässä.

Monipuolinen isostoiminta on vahvin tae sille, ettei isosryhmien rakenne vääristy.

Parhaimmillaan isostoiminnasta ja muusta seurakunnallisesta nuorten elämästä avautuu pyhän ulottuvuus ja kokemus Jumalan läsnäolosta. Tällöin isostoiminta ei ole vain käytännön toimintaa vaan myös kirkon sakramentaalista todellisuutta, elämänmakuinen vastaus siihen, miten nuoret voivat syventää rippikoulussa omaksuttua ja miten he voivat kantaa vastuuta muista ihmisistä oman elämänsä keskellä.

Sakramentaalisesta todellisuudesta kertoo myös yleistymässä oleva käytäntö siunata isokset tehtäviinsä seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa. Siinä nuoret saavat konkreettisen muistutuksen siitä, että he edustavat seurakuntaa ja ovat rippikouluissa Jumalan asialla. Tällä tavoin luodaan siltaa myös seurakunnan yhteiseen jumalanpalvelukseen. Toisaalta isosten siunaamisessa voi olla omat ongelmansa. Jos osa halukkaista ei pääse isosiksi, pudonneille tulee taas yksi traumaattinen kokemus, kun ei mahdu siunattavien joukkoon. Nämä vaarat tulee tiedostaa, mutta samalla on toivottavaa, että siunaamista tulee kirkossamme normaali tapa, jolla isokset valmistetaan ja lähetetään tehtäviinsä. Siunaushan on Jumalan läsnäolon ja rakkauden välittämistä nuorille, mihin koko isostoiminta pohjimmiltaan pyrkii. Samalla on syytä muistaa, että siunaamisen voi toimittaa myös pienimuotoisen arkisesti ja pyhästi, yhtenä osana rippikoulun normaalia kulkua.